

Oponentský posudek

Autor:	JUDr. Tomáš Sejkora, Ph.D.
Téma habilitační práce:	Moderní nástroje aktivní politiky finančních inovací a jejich místo v právním rámci finančních služeb: Explorační studie států Visegradské čtyřky a Pobaltí
Rozsah práce:	451 str.
Datum odevzdání práce:	duben 2022
Oponent:	prof. JUDr. Milan Bakeš, DrSc.

1. K autorovi

Jako bývalému členovi katedry finančního práva a finanční vědy Právnické fakultě Karlovy univerzity je mi poměrně detailně známo autorovo působení na Právnické fakultě Karlovy univerzity, proto si v úvodu dovoluji udělat poznámku o profesním působení autora. Již v rámci magisterského studia autor projevoval zájem o finanční právo a pod vedením kolegů z katedry finančního práva a finanční vědy se aktivně zapojil do grantů specifického studentského výzkumu. V této dedikaci oboru následně pokračoval v rámci doktorského studia na této katedře, po jehož absolvování se úspěšně ucházel o místo odborného asistenta. Coby odborný asistent vede několik seminářů povinných předmětů vyučovaných na katedře finančního práva a finanční vědy a garantuje některé povinně volitelné předměty. Semináře vedené autorem pak vykazují velmi dobré studentské hodnocení, které je číni vysoce vyhledávanými mezi studenty. Důvodem této obliby je především snaha o praktické vedení seminářů, jehož jsem byl sám svědkem. V případě vědecké činnosti se autor zaměřuje ve velké míře na daňové právo, kdy je v posledních letech patrné jeho zaměření zahraniční publikace, nebo alespoň publikace psané v anglickém jazyce. Z těchto důvodů věřím, že po profesní stránce je autor vhodným kandidátem pro absolvování habilitačního řízení v oboru finanční právo a finanční věda.

2. Úvodem k tématu práce

Předložená habilitační práce se věnuje velmi aktuálnímu tématu z oblasti finančních inovací, která je zásadně harmonizována unijním právem. Zpracování práce na toto téma je v českém prostředí ojedinělé a jedná se o téma, které ani v okolních státech mezi odbornou veřejností příliš nerezonuje. Globálně lze přitom identifikovat pouze velmi úzkou skupinu autorů, kteří se problematice finančních inovací z regulatorní perspektivy věnují na akademické úrovni. Toto téma, jak již naznačuje samotný název, je totiž velmi často ponecháno diskuzím na politických úrovních, které teprve následně regulace sleduje, avšak již bez patřičného nadhledu akademické diskuze. Zasadíme-li do tohoto prostředí navíc Českou republiku, zjistíme, že v České republice oproti ostatním členským státům Evropské unie k veřejným diskuzím v této oblasti, ani propagaci nebo zpřístupnění FinTechových témat široké odborné veřejnosti takřka nedochází. Světlou výjimkou představují ojedinělé konference, které jsou

však zpravidla zaměřeny obecně na inovace. Z tohoto důvodu je téma práce velmi aktuální a vhodné ke zpracování ve formě habilitační práce.

3. K cílům a metodologii

Předložená práce je použitou metodologií velmi specifická. Nelze ji totiž zaškatulkovat a označit ji za výsledek jednoho typu výzkumu, neboť vykazuje jak prvky kvalitativního, tak prvky kvantitativního výzkumu. Práce přitom obsahuje dvě hlavní kapitoly, kdy v každé z nich převažuje právě jeden z těchto typů výzkumu. Třetí kapitola s názvem Obecně k regulaci finančních služeb je výsledkem kvalitativního výzkumu, čtvrtá kapitola zaměřená na sběr vybraných dat naopak odpovídá spíše postupům kvantitativního výzkumu. Dalším specifikem, který opětovně již vyplývá z názvu práce, je poměrně vysoká deskriptivní povaha práce. Tento rys práce však nevnímám jako negativum, neboť deskripce je v případě předložené práce nezbytná k provedení kvantitativní části výzkumu, jemuž je věnována podstatná část práce. Autor však používá i standardní analytické metody a komparaci. Z práce je také zřejmé, že metodologie byla uzpůsobena sledovaným cílům práce.

Byť k použití metodologie nemám podstatných připomínek a autor poměrně důsledně dodržuje vědecká pravidla, v kvantitativní části práce dodržování metodologie působí až úzkostlivě, což má dopady na čtivost práce. Rozumím sice důvodu, proč k tomuto autor přistoupil, nicméně silná faktografie předestřená na přibližně 350 stranách je velmi náročná ke sledování. Na druhou stranu, je třeba vyzdvihnout autorovu snahu změkčit tento jev shrnující tabulkou a srovnávacím grafem na konci každé kapitoly, jež čtenáři dostupně poskytují srovnání vyhodnocených ukazatelů mezi jednotlivými státy.

Autor v práci rovněž nevymezuje hypotézu, která může být v závěru ověřena. Namísto toho však vymezuje několik výzkumných cílů a otázek, na které se autor snaží v práci odpovědět. V tomto případě by však autor mohl naopak důsledněji rozeznávat mezi cíli a otázkami, neboť v některých případech je používá zaměnitelně a z jejich vymezení není jasné, jaký je mezi nimi vztah. V některých případech je totiž samotným cílem práce nalezení odpovědi na položenou otázku, v jiných případech cíl práce slouží k položení základu pro provedení analýzy, kterou teprve bude odpověď na otázku hledána.

4. K obsahové stránce práce

Jak již bylo uvedeno, práce je napsána na velmi zajímavé a ojedinělé téma. Autor v první věcné kapitole č. 3 nastiňuje stěžejní lamfalussyho proces pro legislativu v oblasti finančního sektor. Na tuto část navazuje pojednání o metodách dosahování regulatorních cílů, kdy přejímá především zahraničními autory identifikované metody. Poslední pasáží této kapitoly se pak zaměřuje na stávající přístupy k finančním inovacím, v níž provádí rekonceptualizaci odbornou veřejností etablovaných přístupů a nabízí svůj pohled na jejich klasifikaci, a to především jejich zasazením v rámci metod dosahování regulatorních cílů. Na tuto kapitolu navazuje datosběrná kapitola č. 4, kde z různých zdrojů autor získává především statistická data, na základě kterých v práci vyhodnocuje, zdali atributy těchto dat ovlivňují konkrétní politiku vybraných států k finančním inovacím.

Po přečtení práce jsem však nabyl dojmu, že mezi třetí a čtvrtou kapitolou není zcela zřetelná vazba. Tato vazba je přitom zřejmá mezi kapitolou č. 3 věnovanou regulaci finančních služeb v Evropské unii a kapitolou č. 4.5, v níž jsou zaznamenána především data týkající se správní praxe dohledových orgánů

nad finančním sektorem. V závěru totiž autor velkou část svých závěrů vyvozuje právě vztáhnutím dat o správní praxi k principům fungování lamfalussyho procesu. Do tohoto kontextu pak ještě zapadá kapitola 4.1, zbývající kapitoly č. 4.2 až 4.4 však působí dojmem, jako by v práci byly navíc. Troufám si tvrdit, že by práce působila mnohem kompaktněji, když by tyto tři podkapitoly neobsahovala. Pokud však práce byla psána postupně a skutečně zaznamenává postup provádění výzkumu, je jejich zařazení obhajitelné. Jejich ponechání v práci je totiž nezbytné k dosažení některých cílů a nalezení odpovědí na úvodem vymezené vědecké otázky. Pakliže by práce měla být monografií, považuji za vhodné, aby práce byla zúžena výše uvedeným způsobem.

Pro posouzení shody a vyhodnocení potenciálního plagiátorství mi byly předloženy protokoly ze systému Turnitin. Systémem Turnitin rovněž nebyla nalezena shoda s jinými dokumenty přesahující 3 %, kdy dle tohoto systému celková shoda činí 19 %. Jedná se o podprůměrné hodnoty, proto se domnívám, že se jedná o práci původní.

5. K formální a jazykové stránce práce

K formální stránce nemám podstatných připomínek. Formální úprava práce je na velmi dobré úrovni, práce obsahuje několik tabulek, diagramů a grafů, které jsou vhodně umístěny a podstatně pomáhají v orientaci práce. Ojediněle lze nalézt drobné nedostatky, např. autorovi se nepodařilo při finálních úpravách pohlídat odsazení veškerých slov o jedné hlásce na další řádek (viz str. 80). Z hlediska formálního, citační věty použitých zdrojů z pohledu jejich formy odpovídají technické normě ČSN ISO.

Rovněž po jazykové stránce je práce na dobré úrovni. Nicméně opětovně se autor nevyvaroval drobných gramatických prohřešků. Jejich počet je však zanedbatelný k rozsahu práce.

6. Hodnocení práce

K hodnocení předložené práce ve smyslu § 72 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách uvádím, že práce nejen přináší nové poznatky, ale také se zaměřuje na použití metodologie typické pro sociálně vědní výzkumu. V práci tak nalezneme jako primární zdroj informací např. interview, která jsou autorem provedena dle předem vybraného klíče. Jedná se tedy o použití postupů, které v rámci právního výzkumu překračuje standardní koncepci právně vědních prací. Práce je tedy z perspektivy českého prostředí inovativní i z pohledu metodologie a snaží se sledovat již etablovaný moderní zahraniční přístup k provádění právního výzkumu vycházejícího nejen rigorózně z právní regulace, ale také sociální, ekonomických a dalších poměrů relevantních pro vznik, a především působení právní regulace.

Obsahově práce přináší rovněž nové poznatky. Vlastní text práce je sice z velké míry založen na deskripci, především v popisu fungování lamfalussyho procesu, a hlavně data sběrné kapitole, která tvoří rozsahově podstatnou část práce, nicméně tyto deskriptivně zjištěné informace autor analyticky (induktivně nebo deduktivně) zpracovává a interpretuje. Výsledkem je pak téměř 20 stranový závěr, ve kterém završuje svůj výzkum a v kterém se vyhýbá časté chybě, kdy závěr vědecké práce tvoří spíše shrnutí předešlého textu. Podstatou vědeckého výsledku přitom není tradiční nalezení nového modelu uspořádání regulace návrhu de lege ferenda, nýbrž identifikace místa pro moderní nástroje politiky finančních služeb, jako jsou inovační huby nebo regulační pískoviště, v prostoru Evropské unie nebo jejich přenositelnosti v rámci jednotlivých členských států Evropské unie. Nejprínosnější závěry práce

však spočívají ve zhodnocení požadované harmonizace regulace finančního sektoru z pohledu faktického fungování stěžejního lamfalussyho procesu, kdy sice dochází k harmonizaci pozitivního právního rámce, ale na příkladu 7 vybraných členských států autor demonstruje, že správní praxe je odlišná a namísto tvorby jednotného trhu vytváří naopak prostor pro regulační soutěž mezi jednotlivými jurisdikcemi uvnitř Evropské unie.

Práce navíc představuje solidní základ pro další pokračování vědeckého výzkumu, a to různými směry. Buďto rozšířením na další členské státy Evropské unie, vně jejího prostoru nebo rozšířením sledovaných parametrů. Práce není také izolovaně zaměřena pouze na vědeckou stránku, ale věnuje se i možnosti uplatnění jejích výsledků v rámci pedagogické praxe. Práce s prameny a dalšími zdroji je přítomná na potřebné úrovni, kdy zdrojová základna pro zpracování práce je poměrně obsáhlá.

Z těchto důvodů bych rád shrnul, že práci považuji za přínosnou a velmi zajímavou, neboť přináší nové poznatky pro první vědu a vychází z neotřelé metodologie, jejíž uplatnění v českém právním výzkumu lze nalézt pouze ojediněle. Bez ohledu na výše uvedené výtky a komentáře, habilitační práce Tomáše Sejkory na téma Moderní nástroje aktivní politiky finančních inovací a jejich místo v právním rámci finančních služeb: Explorační studie států Visegrádské čtyřky a Pobaltí splňuje požadavky kladené na společenskovědní habilitační práce na Univerzitě Karlově a jako taková může být podkladem pro autorovo úspěšné absolvování habilitačního řízení na její Právnické fakultě. Tento svůj závěr opírám nejen o posouzení předložené habilitační práce, ale také se znalostí dosavadního autorovi vědecké i pedagogické práce.

V rámci rozpravy při obhajobě předložené práce bych byl rád, kdyby se autor zaměřil na následující dotazy:

1. Vzhledem k tomu, že autor identifikoval nedostatky harmonizace regulace finančních služeb v nedostatečné konvergenci správní praxe dohledových orgánů, je možné v současné situaci na tuto konvergenci působit?
2. Jaký je dle autora vhodný přístup k regulaci finančních inovací?

V Praze dne 11. července 2022